

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Правил визначення якості природного газу»

I. Визначення проблеми

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил визначення якості природного газу» (далі – проєкт постанови) розроблено на виконання положень статей 12, 18 та 18² Закону України «Про ринок природного газу», якими передбачено забезпечення постачання природного газу належної якості, здійснення його комерційного обліку з урахуванням фізико-хімічних характеристик та дотримання встановлених вимог до якості природного газу, що постачається споживачам, а також відповідно до Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823, Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2494, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1379/27824, Кодексу газосховищ та критеріїв, згідно з якими до певного газосховища застосовується режим договірної доступу або режим регульованого доступу, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2495, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1380/27825 з урахуванням положень ДСТУ EN 437:2018 «Випробувальні гази. Випробувальний тиск. Категорії приладів» (EN 437:2018, IDT).

До скасування на території України ГОСТ 5542-87 «Горючі природні гази для промислового та комунально-побутового призначення. Технічні умови» вимоги до окремих фізико-хімічних показників природного газу визначалися зазначеним стандартом. Наразі питання визначення та контролю якості природного газу регулюються положеннями Кодексу газотранспортної системи, Кодексу газорозподільних систем та Кодексу газосховищ, якими встановлено вимоги до фізико-хімічних показників природного газу, порядку їх вимірювання, контролю та моніторингу на етапах транспортування, розподілу і зберігання природного газу. Водночас відсутній єдиний нормативно-правовий акт, який би комплексно визначав вимоги до якості природного газу та порядок її підтвердження для цілей постачання природного газу споживачам, що зумовлює необхідність встановлення єдиних правил визначення якості природного газу.

Стандарт встановлює мінімально допустимі значення нижчої теплоти згоряння природного газу 7600 ккал/м³ (31,8 МДж/м³). Допустимий діапазон вищого числа Воббе регламентується від 9840 ккал/м³ (41,2 МДж/м³) до 13020 ккал/м³ (54,5 МДж/м³) з допустимим максимальним відхиленням від номінального значення $\pm 5\%$. Але цим стандартом вміст метану, азоту, водню чи важких вуглеводнів у природному газу не нормується.

Кодексом газотранспортної системи встановлюються норми якості, фізико-хімічні показники та інші характеристики природного газу, але не для використання споживачем, а для газу, який допускається до транспортування газотранспортною системою.

Наразі до споживачів шести областей України подається природний газ із показниками теплоти згорання нижчої, що наближена до мінімальної внаслідок чого

знижується ефективність та термін експлуатації спалювальних газових приладів, що приводить до аварійних ситуацій

№ пп	Область	Теплота згоряння нижча (ТЗН), ккал/м ³			Теплота згоряння вища (ТЗВ), ккал/м ³		
		мінімаль на	максим альна	середньо- зважена	мінімаль на	максима льна	середньо- зважена
1	Вінницька	8 207	8 455	8 344	9 165	9 360	9 239
2	Волинська	7 834	8 438	8 211	8 689	9 346	9 102
3	Дніпропетровс ька	8 218	9 052	8 418	9 107	10 002	9 323
4	Донецька	8 326	8 326	8 326	9 222	9 222	9 222
5	Житомирська	8 228	8 317	8 273	9 112	9 193	9 157
6	Закарпатська	8 141	8 448	8 348	9 024	9 354	9 249
7	Запорізька	8 315	8 508	8 395	9 205	9 413	9 293
8	Івано- Франківська	7 612	8 718	8 345	8 446	9 642	9 239
9	Київська	8 207	9 272	8 275	9 088	9 360	9 158
10	Кіровоградська	7 925	8 453	8 056	8 787	9 363	8 931
11	Луганська	газ не подається					
12	Львівська	7 891	8 653	8 021	8 756	9 573	8 895
13	Миколаївська	8 324	8 453	8 408	9 125	9 363	9 310
14	Одеська	8 216	8 459	8 384	9 077	9 366	9 283
15	Полтавська	7 925	8 597	8 027	8 787	9 508	8 895
16	Рівненська	7 966	8 371	8 239	8 835	9 269	9 127
17	Сумська	8 158	8 465	8 341	9 034	9 372	9 233
18	Тернопільська	8252	8 458	8 329	9 134	9 365	9 223
19	Харківська	7 848	8 739	8 229	8 687	9 659	9 111
20	Херсонська	8352	8 458	8 436	9 255	9 363	9 341
21	Хмельницька	8 228	8 458	8 296	9 112	9 365	9 182
22	Черкаська	8 228	9 272	8 268	9 107	9 360	9 151
23	Чернівецька	7 906	8 711	8 419	8 773	9 635	9 323
24	Чернігівська	8 221	8 286	8 250	9 105	9 174	9 135
	м. Київ	8 207	8 324	8 261	9 088	9 212	9 143

Всі прилади, що використовують природний газ як паливо, повинні випробуватись на газових сумішах, які визначаються Національним стандартом ДСТУ EN 437:2018 (EN 437:2018, IDT) «Випробувальні гази. Випробувальний тиск». Якщо теплота згоряння природного газу в реальних умовах не перевищує теплоту згоряння тестового газу для випробування на неповноту згоряння (поява жовтих або червоних язиків полум'я) за цим стандартом, то такий газ може складати ризики виникнення аварій.

Крім того, наразі на жодному газовидобувному підприємстві України не застосовуються технології з вилучення CO₂ з природного газу, що в свою чергу негативно впливає на якісні показники природного газу.

У зв'язку з цим проектом постанови передбачається встановлення перехідного періоду для приведення показників якості природного газу у відповідність до встановлених вимог.

Наказом ДП «УкрНДНЦ» від 14 грудня 2015 № 187 «Про скасування міждержавних стандартів в Україні, що розроблені до 1992 року» припинено дію на території України

стандартів СРСР, а саме:

ГОСТ 12.1.007-76 «ССБТ. Шкідливі речовини. Класифікація і загальні вимоги безпеки»;

ГОСТ 12.1.011-78 «ССБТ. Суміші вибухонебезпечні. Класифікація і методи випробувань»;

ГОСТ 20060-83 «Гази горючі природні. Методи визначення вмісту водяної пари і точки роси вологи»;

ГОСТ 20061-84 «Гази горючі природні. Метод визначення температури точки роси вуглеводнів»;

ГОСТ 22387.4-77 «Газ для комунально-побутового споживання. Метод визначення вмісту смоли і пилу»;

ГОСТ 22667-82 «Гази горючі природні. Розрахунковий метод визначення теплоти згорання, відносної густини і числа Воббе» та інші.

Разом з тим, наказом ДП «УкрНДНЦ» від 26 грудня 2017 № 459 «Про перенесення терміну скасування чинності національного нормативного документа та міждержавних нормативних документів в Україні» чинність ГОСТ 5542-87 «Горючі природні гази для промислового та комунально-побутового призначення. Технічні умови» було продовжено до 01 січня 2019 року.

У зв'язку з цим, виникає необхідність контролювати показники якості природного газу вздовж усього ланцюга постачання не в добровільному порядку, а в обов'язковому застосуванні норм щодо якості природного газу, які будуть затверджені на нормативно-правовому рівні.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	Так	–
Держава	Так	–
Суб'єкти господарювання	Так	–
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	–	Ні

Визначена проблема не може бути вирішена за допомогою ринкових механізмів, оскільки розв'язання проблеми потребує нормативно-правового регулювання.

II. Цілі державного регулювання

Основними цілями державного регулювання є:

встановлення вимог до природного газу, зокрема, біометану, які вводяться в обіг виробниками, імпортерами, уповноваженими представниками виробників, які надаються на ринку України постачальниками та які транспортуються газотранспортною системою України, розподіляються системами Оператора газорозподільних систем, зберігаються у підземних сховищах газу Оператора підземних сховища газу, зріджуються та регазифікуються установками LNG з метою захисту життя та здоров'я людей, тварин, рослин, охорони довкілля та природних ресурсів, захисту майна, забезпечення енергоефективності, національної безпеки та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача в оману;

підвищення відповідальності суб'єктів господарювання за якість природного газу шляхом встановлення єдиних вимог до визначення, контролю та підтвердження показників якості природного газу під час його постачання споживачам;

впровадження засади державного ринкового нагляду у сфері газопостачання.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Залишення існуючої ситуації без змін призведе до: подальшого постачання неякісного природного газу, який надходить до помешкань громадян за технічно застарілим стандартом СРСР ГОСТ 5542-87 «Гази горючі природні для промислового та комунально-побутового призначення. Технічні умови»; не виконання Україною відповідних зобов'язань у сфері технічного регулювання; не врахування інтересів усіх зацікавлених сторін (держави, суб'єктів господарювання та споживачів).
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Виконання положень Закону України «Про ринок природного газу» щодо визначення якості природного газу технічними регламентами та нормами. Встановлення обов'язкових до застосування вимог до якості природного газу на заміну вимогам, встановленим у стандарті ГОСТ 5542-87. Основні положення, норми якості встановлені у проекті, відповідають європейським стандартам та враховують національні особливості. Запровадження в Україні обов'язкових норми якості природного газу та механізмів технічного регулювання, що відповідатимуть європейським стандартам, що створять умови для усунення технічних бар'єрів у торгівлі; забезпечать можливість незалежного контролю та оцінки відповідності природного газу, що сприятиме захисту життя та здоров'я людей, національній безпеці та запобіганню підприємницькій практиці, що вводить в оману споживача. Прийняття регуляторного акта є єдиним прийнятним способом для досягнення встановленої мети.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Альтернатива є неприйнятною, оскільки: не передбачає нормативно-правового регулювання якості та безпечності природного газу; підвищує ризики аварійних ситуацій.

<p>Альтернатива 2</p> <p>Прийняття проекту постанови</p>	<p>Впровадження в Україні обов'язкових вимог до якості природного газу, ідентичних до вимог країн Європейського Союзу, що дозволить усунути технічні бар'єри у торгівлі та спростити доступ до газового ринку ЄС.</p> <p>Імплементация європейських стандартів.</p> <p>Створення умов державному ринковому нагляду ефективно контролювати ринок природного газу.</p>	<p>Відсутні</p>
--	--	-----------------

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2	<p>Забезпечення громадян України: якісним природним газом; щомісячною поінформованістю споживачів про якість природного газу.</p> <p>Захист прав та інтересів споживача.</p>	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	2	303	-	-	305
Питома вага групи за ступенем ризику у загальній кількості, відсотків	0,6 %	86,5	-	-	100%

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Залишення існуючої ситуації без змін не дозволить усунути технічні бар'єри у торгівлі та спростити доступ до газового ринку ЄС.
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Перехід на сучасні європейські норми якості; підвищення конкурентоспроможності.	Детальний розрахунок витрат наведено у Додатку 1

Обґрунтування структури витрат суб'єктів господарювання:

Впровадження вимог цього регуляторного акта базується на існуючій технічній інфраструктурі ринку (діючих лабораторіях та вимірювальних комплексах), тому додаткові капітальні витрати на модернізацію обладнання відсутні. Проте суб'єкти господарювання зазнають прямих адміністративних витрат на опрацювання нормативно-правового акта, ведення обліку та внутрішній моніторинг нових процедур оцінки відповідності.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1	Відсутність можливості досягнення цілей державного регулювання альтернативним способом. Проблема продовжить існувати.

Альтернатива 2	4	Імплементация стандартів країн ЄС в законодавство України. Цілі прийняття регуляторного акта можуть бути досягнуті повною мірою.
----------------	---	--

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Відсутні	Відсутні	Подальше постачання неякісного природного газу, який надходить до помешкань громадян за технічно застарілим стандартом та не виконання Україною відповідних зобов'язань у сфері технічного регулювання в рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
Альтернатива 2 Прийняття проєкту постанови	Запровадження в Україні обов'язкових норм якості та безпечності природного газу. Впровадження механізмів технічного регулювання, що відповідатимуть європейським стандартам та створять умови для усунення технічних бар'єрів у торгівлі. Забезпечення можливості незалежного контролю та оцінки відповідності природного газу, що сприятиме захисту життя та здоров'я людей, національній безпеці та запобіганню підприємницькій практиці, що вводить в оману споживача.	Відсутні	Впровадження регуляторного акта дозволить досягти зазначених цілей державного регулювання.

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи / причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Залишення існуючої ситуації без змін	Не забезпечує врегулювання визначеної проблеми, залишає ситуацію без змін.	Невиконання Україною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, в частині впровадження в Україні міжнародних механізмів технічного регулювання у сфері якості природного газу, що відповідають європейським стандартам.
Альтернатива 2 Прийняття проекту постанови	Забезпечує повною мірою досягнення цілей державного регулювання стосовно вимог до природного газу, створення умов для усунення технічних бар'єрів у торгівлі, забезпечення енергетичної ефективності, національної безпеки, охорони навколишнього середовища, постачання споживачу якісного природного газу.	Відсутні

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізмом, який забезпечить розв'язання визначеної проблеми є прийняття проекту постанови, яка сприятиме виконанню Україною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що забезпечить впровадження в Україні міжнародних механізмів технічного регулювання у сфері якості природного газу, що відповідатимуть європейським стандартам, забезпечить можливість незалежного контролю та оцінки відповідності природного газу введеного в обіг та наданого споживачу.

Міненерго для впровадження регуляторного акта має погодити проєкт із заінтересованими органами державної влади та подати його на розгляд Кабінету Міністрів України.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Витрати на виконання вимог регуляторного акта для центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування не передбачаються. Державне регулювання не передбачає утворення нового державного органу. Дія цього регуляторного акта поширюється виключно на суб'єктів великого та середнього підприємництва. За результатами аналізу структури суб'єктів господарювання у газовій сфері, які підпадають під дію регулювання, суб'єкти малого та мікропідприємництва відсутні. У зв'язку з цим, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 № 308 «Про затвердження методик проведення аналізу регуляторного впливу та відстеження результативності регуляторного акта», Тест малого підприємництва (М-Тест) не розроблявся. Розрахунок витрат на виконання вимог регуляторного акта для суб'єктів великого і середнього підприємництва за перший рік та за наступні п'ять років здійснено в межах загальної процедури Аналізу регуляторного впливу та наведено у Додатку 1.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта не обмежений у часі, що дасть змогу досягти цілей державного регулювання повною мірою.

Регуляторний акт набирає чинності через шість місяців з дня його офіційного опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозовані показники результативності регуляторного акта:

а) кількість проведених випробувань призначеними органами з оцінки відповідності, випробувальними лабораторіями, акредитованими Національним агентством з акредитації України, та виявлених порушень вимог Технічного регламенту;

б) кількість скарг фізичних та юридичних осіб на незадовільну якість та тиск природного газу – зменшиться;

в) розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта – не зміниться;

г) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта – поширюється на виробників природного газу, імпортерів, розповсюджувачів, уповноважених представників, а також операторів газотранспортної, газорозподільних систем, газосховищ та установок LNG;

д) рівень проінформованості суб'єктів господарювання стосовно основних положень регуляторного акта – високий.

Проєкт регуляторного акта та відповідний аналіз регуляторного впливу розміщено на офіційному вебсайті Міністерства енергетики України в мережі Інтернет <https://www.mev.gov.ua>.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності дії регуляторного акта буде здійснюватися Міністерством енергетики України статистичним методом на основі аналізу показників результативності.

**Перший віце-прем'єр-міністр України –
Міністр енергетики України**

Денис ШМИГАЛЬ

«___» _____ 2026 року

Додаток 1
до Аналізу регуляторного впливу

ВИТРАТИ

**на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва,
які виникають внаслідок дії регуляторного акта**

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
1	Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо, гривень	-	-
2	Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів), гривень	-	-
3	Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам, гривень	-	-
4	Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) / внутрішнього моніторингу процедур оцінки відповідності, гривень	117	-
5	Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо), гривень	-	-
6	Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо), гривень	-	-
7	Витрати, пов'язані із наймом додаткового персоналу, гривень	-	-
8	Інше (уточнити), гривень <i>витрати пов'язані з ознайомленням положень акта</i>	91	-
9	РАЗОМ (сума рядків: 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8), гривень	208	-
10	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	305	-

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
11	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємства, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 9 x рядок 10), гривень	63 440	-
